

LEDERS BERETNING 2017

Forsvarsdepartementet (FD) er et regjeringskontor med ansvar for utforming og iverksetting av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Departementet er videre ansvarlig for overordnet styring og kontroll av underlagte etaters virksomhet. Som en del av den utøvende statsmakt fører Forsvarsdepartementet tilsyn med etatenes virksomhet.

Drift av Forsvarsdepartementet er budsjettet på *kap. 1700 Forsvarsdepartementet, post 01 driftsutgifter*. Tildelingen på posten dekker Forsvarsdepartementets ordinære driftsutgifter som lønn og godtgjørelser, reiser i inn- og utland, representasjon, kompetanseoppbygging, utgifter til husleie samt vedlikehold og drift av bygningsmassen. I tillegg dekker posten bl.a. utgifter til FDs internrevisjon, utgifter til Norges faste delegasjon til NATO og Militærmisjonen i Brussel, forsvarsråder, forsvarsattachéer og militærrådgivere ved norske utenriksstasjoner. Midlene som disponeres av Forsvarsdepartementet har i tidligere år vært delt på kapitlene 1700 og 1719. Stortinget vedtok å samle bevilgningene på kapittel 1700 fra og med 2017.

I tillegg regnskapsfører FD på andre kapitler og poster, dels basert på belastningsfullmakter, og dels basert på tildeling. Dette gjelder bl.a. bokføring av investeringskostnader under kap. 1760, post 45, overføring av Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt og ulike tilskuddsordninger.

FD har vært kostnadsbevisste og har utøvd strenge prioriteringer ifm. gjennomføringen av aktiviteten i 2017. FDs driftsregnskap (kap. 1700, post 01) viser i 2017 et samlet mindreforbruk på omlag 33 mill. kroner. Mindreforbruket utgjør om lag 4% av de totale midlene som er stilt til disposisjon for departementet. Regnskapet for 2017 viser et dekkende bilde og er avlagt i henhold til økonomiregelverket i staten. Regnskapet er ført etter kontantprinsippet, jf. bevilgningsreglementet § 3, tredje ledd.

FDs kapitalregnskap viser innskutt egenkapital i forbindelse med omdanning av Luftforsvarets hovedverksted på Kjeller (LHK) til statsforetak (AIM), jf. Prop. 3 S (2011-2012), jf. Innst. 60 S (2011-2012) og Meld. St. 3 (2011-2012) Statsrekneskapen 2011.

Forsvarsdepartementet har fra 1. januar 2017 gått over til Direktoratet for økonomistyring (DFØ) som leverandør av lønns- og regnskapstjenester. DFØ gjør systemløsninger tilgjengelig for FD. Systemløsningene er i henhold til gjeldene regler og retningslinjer for statlige virksomheter. FD er av den oppfatning at overgangen har vært en suksess.

Forsvarsdepartementets interne virksomhetsplan for 2017 beskriver prioriterte mål for virksomheten. Disse målene ligger til grunn for vurdering av måloppnåelsen for 2017. Basert på virksomhetsplanen utarbeides det risikobilder og risikoreducerende tiltak som evalueres av toppledergruppen i departementet. FD er fornøyd med samlet måloppnåelse i 2017.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyringen i staten, med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, herunder rundskriv R-115 om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

Forsvarsdepartementet mener at årsregnskapet gir et dekkende bilde av disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Riksrevisjonen reviderer regnskapet for Forsvarsdepartementet og gir en revisjonsberetning.

Arne Røksund
Departementsråd

Prinsippnote til årsregnskapet 2017

Årsregnskap for Forsvarsdepartementet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2017 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Forsvarsdepartementet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Forsvarsdepartementet står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Forsvarsdepartementet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Forsvarsdepartementet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Forsvarsdepartementet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Forsvarsdepartementet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Forsvarsdepartementet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindrettgift
1700	Forsvarsdepartementet	01	Driftsavgifter	A,B	808 028 000	611 814 429	196 213 571
1700	Forsvarsdepartementet	21	Spesielle Driftsavgifter	A,B	70 803 000	1 801 828	69 001 172
1700	Forsvarsdepartementet	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	A,B	2 297 500	2 297 500	87 500
1700	Forsvarsdepartementet	71	Overføringer til andre	A,B	61 323 000	60 294 588	1 028 412
1700	Forsvarsdepartementet	73	Forskning og utvikling	A,B	32 498 000	28 056 393	4 441 607
1700	Forsvarsdepartementet	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	A,B	305 968 000	316 620 728	-10 652 728
1716	Forsvarets Forskningsinstitutt	51	Tilskudd til Forsvarets Forskningsinstitutt	A,B	162 479 000	162 479 000	0
1760	Nyansskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	01	Driftsavgifter	A,B	13 706 000	2 208 535	11 497 465
1760	Nyansskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	44	Førløsm. investeringer, regionalfinansiert andel	A,B	257 000	149 733	107 267
1760	Nyansskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	45	Større utstyrsanskaffelse og vedlikehold	A,B	855 614 000	612 909 465	242 704 535
1760	Nyansskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	01	Driftsavgifter	A,B	12 434 000	12 238 901	195 099
1761	Nye kampfly med baselesning	01	Overføringer til andre	A,B	84 755 000	84 482 500	272 500
1792	Norske styrker i utlandet	72	Driftsavgifter	A,B	2 636 000	2 636 000	0
1795	Kulturelle og allmennytlige formål	01	Overføringer til andre	A,B	900 000	871 749	28 251
0021	Statusrådet (belastningsfullmakt)	01	Driftsavgifter	A,B	5 500 000	4 888 900	611 100
0164	UD: Fred, forskning og demokrati	71	ODA-godkjente land på Balkan	A,B	1 800 000	1 435 568	364 432
0164	UD: Fred, forskning og demokrati	72	Utvikling og nedrustning	A,B	3 400 000	2 801 484	598 516
0471	Statens erstatningsansvar (belastningsfullmakt iht. Rundskriv G 01/2017)	71	Andre ODA-godkjente OSSE-land	A,B	Ikke begrenset	4 262 198	
1633	Netto-ordning for nva i staten (R-16 av 12.03.2015)	01	Driftsavgifter	A,B	Ikke begrenset	42 313 099	
	<i>Sum inngitt</i>				2 424 486 000	1 954 562 596	
Innrettskapittel					Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindrettgift(-)
4700	Forsvarsdepartementet	01	Driftsmutkter	A,B	24 635 000	43 267 040	18 612 040
4760	Nyansskaffelser av materiell og nybygg	45	Driftsmutkter	A,B	4 700 000	16 640 359	11 940 359
5309	Tilfeldige inntekter	29	Driftsmutkter	A,B	0	3 192 251	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Driftsmutkter	A,B	0	45 366 784	
	<i>Sum inntektført</i>				29 335 000	108 466 434	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					1 846 096 162		
Kapitalkontoer							
60081301	Norges Bank K.K./Innbeholdinger					144 575 372	
60081302	Norges Bank K.K./Innbeholdinger					-1 985 067 902	
717001	Endring i mellomværende med statskassen					-5 603 632	
	<i>Sum rapportert</i>					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
627017	Innskutt egenkapital**				31.12.2017	31.12.2016	Endring
					353 000 000	353 000 000	0
717001	Mellomværende med statskassen				-14 847 822	-9 244 190	-5 603 632

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virkksomhet:

RV - Forsvarsdepartementet

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra 2016	Årets tildelinger**	Samlet tildeling
0021/01 - belastningsfullmakt		900 000	900 000
0164/71 - belastningsfullmakt		5 500 000	5 500 000
0164/72- belastningsfullmakt		1 800 000	1 800 000
0164/73 - belastningsfullmakt		3 400 000	3 400 000
0471/71 - belastningsfullmakt iht. Rundskriv G 03/2006	Ingen beløpsgrense		0
1633/01 - belastningsfullmakt iht. R-116 av 12.03.2015	Ingen beløpsgrense		0
Kap. 1700, post 01	27 032 000	780 994 000	808 026 000
Kap. 1700, post 21	48 943 000	21 860 000	70 803 000
Kap. 1700, post 43	2 375 000	10 000	2 385 000
Kap. 1700, post 71	3 439 000	57 884 000	61 323 000
Kap. 1700, post 73	4 371 000	28 127 000	32 498 000
Kap. 1700, post 78	8 477 000	297 491 000	305 968 000
Kap. 1716, post 51	0	162 479 000	162 479 000
Kap. 1760, post 01*	0	13 706 000	13 706 000
Kap. 1760, post 44*	0	257 000	257 000
Kap. 1760, post 45*	0	855 614 000	855 614 000
Kap. 1761, post 01*	0	12 434 000	12 434 000
Kap. 1792, post 01*	0	84 755 000	84 755 000
kap. 1795, post 72		2 636 000	2 636 000

* Midler tildeles flere etater på disse postene, herunder Forsvaret, NSM og FB. Oversikten viser FDs andel av posten.

** Tildelingen er i henhold til skriv fra departementsråden i FD av 19. desember 2017.

Virksomhet: RV Forsvarsdepartementet

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merugift(-) mindre ugift	Utgiftart av andre iht. avgitte belastingsfullmakter(-)	Utgiftart jfr. monotie belastingsfullmakter(-)	Merugift(-) mindreugift eller avgitte belastingsfullmakter	Merugift(-) mindreugift iht. monotie belastingsfullmakter	Merutnektet /) iht. merutnektfullmakter	Omsparinger fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0021/01						871 749						
0164/71						4 888 900						
0164/72						1 435 568						
0164/73						2 801 484						
0471/71						4 262 198						
1633/01						42 313 099						
1700/01		196 213 571	181 891 712		14 321 859		19 070 316				39 050 000	31 392 175
1700/21	Kan overføres, overlagsbevilgning	69 001 172	48 122 888		20 878 884							
1700/43	Kan overføres											
1700/71	Kan overføres											
1700/73	Kan overføres											
1700/78	Kan overføres											
FDS andel kap 1760/01**	Kan overføres	11 497 465										
FDS andel kap 1760/44**	Kan overføres	107 267										
FDS andel kap 1760/45**	Kan overføres	242 704 535										
FDS andel kap 1761/01**	Kan overføres	195 099										
FDS andel kap 1792/01**	Kan overføres	272 500										
1795/72			0									
*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av året bevilgning på driftspostene 01-29, umatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se bilag rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av utbrakte bevilgninger.												

Belastingsfullmakter:

Førbruk av samtlige monotie belastingsfullmakter er innført fullmakters beløpsgrenser. Mindreførbruk kan ikke overføres til 2018.

Førbruk av avgitte belastingsfullmakter er innført fullmaktersgrensen avgitt til andre etater. Mindreførbruk vil bli søkt overført til 2018.

Merutnektfullmakter

Iht. Forsvarsdepartementets generelle merutnektfullmakt, jf. Innst. 7 S (2016-2017) til Prop. 1 S (2016-2017), kan alle merutnekt benyttes til å overskride uttatt utgiftbevilgning.

Delte kapitler**

Flerre kapitler på forsvarsbudsjettet er delt mellom de ulike etatene i forsvarssektoren.

Oversikten viser FDS andel på disse kapitlene. I forbindelse med beregning av mulig overføring til 2018 er det tatt hensikt resultatet på posten som er avgjørende.

Mulig overføring til 2018 vises av den grønne farge.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Nøtatte belastingsfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan benyttes uten»

Stikkordet «overlagsbevilgning»

Avgitte belastingsfullmakter (utgiftart av andre)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger med tilsvarende merutnekt

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger med tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål med tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følger av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål med tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Remerutnevnt beløp

Mulig overførbart beløp

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	37 708 197	745 500
Andre inntekter	1	22 199 201	70 532 484
<i>Sum inntekter fra drift</i>		59 907 398	71 277 984
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	394 552 341	348 286 685
Andre utbetalinger til drift	3	653 118 183	716 338 467
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		1 047 670 523	1 064 625 152
Netto rapporterte driftsutgifter		987 763 125	993 347 168
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	254	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		254	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	35 613 095	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	65 174	28 058
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		35 678 269	28 058
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		35 678 016	28 058
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	2 718 069	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		2 718 069	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	828 900 958	612 466 867
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		828 900 958	612 466 867
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		474 182	0
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		45 366 784	41 049 142
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		42 313 099	25 083 672
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-3 527 867	-15 965 470
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 846 096 162	1 589 876 623

Oversikt over mellomværende med statskassen **

	2017	2016
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	1 008 345	4 219 165
Kasse	17 138	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-13 935 224	-13 414 335
Skyldige offentlige avgifter	0	-49 020
Annen gjeld	-1 938 081	
Sum mellomværende med statskassen	8	-9 244 190

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinnt, avg fri	280	0
Fakturering husleie	2 488 712	0
Fakturering renhold	914 190	0
Fakturering vakthold	733 682	0
Fakturering driftskostn bygn	9 600 177	0
Fakturering adgangskort	15 160	0
Fakturering inventar	191 064	0
Fakturering IKT-drift	17 952	0
Fakturering kontormaskiner	677 830	0
Fakturering kontorrekvisita	64 562	0
Fakturering andre ktr utgifter	1 903 534	0
Fakturering begrenset IKT løsning	16 312 899	0
Fakturering div IKT	3 291 014	0
Fakturering diverse utgifter	775 642	68 171 140
Annen leieinntekt	721 500	745 500
Sum salgs- og leieinnbetalinger	37 708 197	68 916 640
<i>Andre innbetalinger</i>		
Annen driftsrelatert inntekt	21 508 704	2 361 344
Fakturering reisekostnader	229 824	0
Tilskudd kantine	460 674	0
Sum andre innbetalinger	22 199 201	2 361 344
Sum innbetalinger fra drift	59 907 398	71 277 984

Ulik kontoplan for inntekter i 2016 og 2017

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	299 643 064	303 922 386
Arbeidsgiveravgift	45 366 784	41 049 142
Pensjonsutgifter*	31 080 264	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-5 169 799	-6 697 661
Andre ytelser	23 632 028	9 942 818
Sum utbetalinger til lønn	394 552 341	348 216 685
Antall årsverk:	380*	363

* Ulik tellemetode i 2016 og 2017. Dersom gammel metode benyttes er tallet 362 i 2017.

* Nærmere om pensjonskostnader

For virksomheter som er omfattet av rundskriv R-118

Fra og med 1.januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

For virksomheter som har betalt pensjonspremie til SPK for 2017 og dermed ikke er omfattet av rundskriv R-118
Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2017 er xx,x prosent. Premiesatsen for 2016 var yy,y prosent.

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	15 009 414	0
Kontorutgifter	0	15 676 044
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	38 326 387	69 127 475
Mindre utstyrsanskaffelser	42 101 447	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	26 688 598	0
Kjøp av fremmede tjenester	480 516 445	527 922 393
Kjøp av tjenester til organisasjonsutvikling, rekruttering mv.		26 018 203
Reiser og diett	20 993 211	20 027 878
Representasjon		2 893 227
Kurs, seminarer og konferanser		3 957 736
IKT og telefonkostnader		48 892 608
Erstatninger		670 415
Transportmidler		1 152 488
Øvrige driftsutgifter	29 482 682	0
Sum andre utbetalinger til drift	653 118 183	716 338 467

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	254	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	254	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	65 174	28 058
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	65 174	28 058

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	35 613 095	0
Sum utbetaling til investeringer	35 613 095	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilfeldige og andre inntekter	2 718 069	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	2 718 069	0

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Overføringer til andre statlige regnskaper	162 479 000	187 631 000
Tilskudd til ideelle organisasjoner	63 400 588	59 719 706
Tilskudd til utlandet	603 021 370	365 116 161
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	828 900 958	612 466 867

Virksomhet: RV - Forsvarsdepartementet

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

	31.12.2017		Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen			
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	353 000 000	0	353 000 000
Obligasjoner	0	0	0
Sum	353 000 000	0	353 000 000
Omløpsmidler			
Kundefordringer	1 898 089	0	1 898 089
Andre fordringer	1 008 345	1 008 345	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	17 138	17 138	0
Sum	2 923 573	1 025 483	1 898 089
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	1 663	0	1 663
Skyldig skatterekk	-13 935 224	-13 935 224	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 938 081	-1 938 081	0
Sum	-15 871 643	-15 873 305	1 663
Sum	340 051 930	-14 847 822	354 899 752

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

FORSVARSDEPARTEMENTET
Org. nr.: 972417823

Riksrevisjonens beretning

Til Forsvarsdepartementet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Forsvarsdepartementets årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 1 846 096 162 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Forsvarsdepartementets årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av aksjer og mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som de mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ledelsen har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Vi kommuniserer med ledelsen og informerer blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for

uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Oslo; 02.05.2018

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Stig Kilvik
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur